Az Akadémia közgyűlése

(Folytatás az 1. oldalról.)

alakításában az oktatásban érdekelt valamennyi minisztérium vezetői is részt vesznek.

Az intézmények önállóságának fenntartása mellett olyan részleges integráció kialakítására van szükség, amely elősegíti, hogy a kutatóintézetek mint oktatási egységek is dolgozzanak, s bekapcsolódjanak, többek között az egyetem utáni, posztgraduális képzésbe. Ez a specializált, szakmai és tudományos képzés ma még jórészt hiányzik. Az is jelentős előnnyel járna, ha a kutatóintézeti tudományos infrastruktúrát — könyvtárakat, laboratóriumokat, műszereket — a felsőoktatási intézmények is használhatnák. Az általános szabályozás és az ösztönző rendszer elkészültével remélhető, hogy a jövő tanévtől felgyorsul az intézetek és a felsőoktatási intézmények együttműködése.

Ehhez kapcsolódik egy másik, előkészületben levő intézkedés is, amelynek célja a tudományos utánpótlás nevelésének a korszerűsítése. Intézményesíteni kívánjuk a tudományos ösztöndíjas képzést, összekapcsolva az egyetemek posztgraduális munkáját az intézetek kutatótevékenységével — fejezte be az Akadémia elnöke.

Új szegedi akadémikusok

Az idei közgyűlésen a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagjává választották Keszthelyi Lajost, a Szegedi Biológiai Központ Biofizikai Intézetének igazgatóját. (Keszthelyi Lajossal tudományos munkásságáról keddi lapszámunkban közlünk interjút.) Ugyancsak rendes taggá választották Keleti Tamást, aki az SZBK budapesti Enzimológiai Intézetének igazgatója. Az Akadémia új szegedi levelező tagjai: Bartók Mihály, a József Attila Tudományegyetem szerveskémiai tanszékének tanszékvezető egyetemi tanára; Gécseg Ferenc, a József Attila Tudományegyetem Bolyai Intézete számítástudományi tanszékének tanszékvezető tanára; Ferenczy Lajos, a József Attila Tudományegyetem mikrobiológiai tanszékének tanszékvezető egyetemi tanára és Venetianer Pál, a Szegedi Biológiai Központ Biokémiai Intézetének igazgatója.

Bartók Mihály

1933-ban született Szegeden. Középiskolai tanulmányait a Szegedi Vegyipari Technikumban végezte. A Szegedi Tudományegyetem Természettudományi Karán 1958-ban szerzett vegyészi diplomát. Azóta a JATE Szerves Kémiai Tanszékén dolgozik, 1977-ben lett egyetemi tanár.

Kandidátusi értekezését 1965-ben védte meg Moszkvában, a Lomonoszov Egyetemen. Akadémiai doktori értekezését 1976-ban védte meg. Tizennégy éve tanszékvezető, hatodik éve tölti be a Természettudományi Kar dékáni tisztét.

Fő kutatási területe a szerves vegyületek átalakulása heterogén katalizátorok jelenlétében, a reakciók sztereokémiájának és mechanizmusának vizsgálata, a fémek, valamint a szerves vegyületek funkciós csoportjai közötti kölcsönhatások összefüggéseinek és törvényszerűségeinek feltárása.

Kutatási eredményeit több mint nyolcvan dolgozatban tette közzé, hat könyvet és könyvrészletet írt — ezek közül ötöt külföldi szerkesztők és kiadók felkérésére —, továbbá hat szabadalmát fogadták el. A fémkatalízis sztereokémiája témában írt monográfiája a szakirodalomban az első megjelent mű.

1973-ban a Munka Érdemrend ezüst fokozatával tüntették ki

Ferenczy Lajos

Kisújszálláson született 1930-ban. Középiskoláit és egyetemi tanulmányait Szegeden végezte, 1953-ban tett államvizsgát. Ezután a JATE Növényélettani Tanszékére került tanársegédi, majd tudományos segédmunkatársi munkakörbe. Kandidátusi disszertációját 1960-ban védte meg, 1972-ben lett a Mikrobiológiai Tanszék vezetője. Akadémiai doktori disszertációját 1980-ban védte meg, egy év múlva egyetemi tanári kinevezést kapott.

Kutatómunkája korábban főként a mikroorganizmusok és a növények szaporodását és növekedését befolyásoló hatóanyagok vizsgálatával volt kapcsolatos, 1972-től a sejtfal nélküli sejtek fúziójával való tulajdonságátvitel áll kutatómunkája középpontjában. E témákból mintegy 120 közleménye jelent meg hazai és külföldi szaklapokban. Több találmány társtulajdonosa, számos szakkönyv szerkesztője, írója, illetve lektora. Aktívan dolgozik nemzetközileg elismert folyóiratok szerkesztőbizottságaiban is. A génátvitel új rendszerének kidolgozásával kapcsolatos úttörő, nemzetközileg is elismert eredményeit igazolja,

hogy az utóbbi évtizedben négy szabadalma született.

1972-ben megkapta az Oktatásügy Kiváló Dolgozója címet. Kutató és iskolateremtő tevékenységét 1984-ben Akadémiai Díjjal, 1985-ben Állami Díjjal ismerték el.

Gécseg Ferenc

1939-ben született Zalavár községben. Középiskolai tanulmányait a keszthelyi Vajda János Általános Gimnáziumban végezte. Egyetemi éveit 1957-ben a Szegedi Tudományegyetemen matematika—fizika szakon kezdte, majd 1960-tól matematika—algebra szakon folytatta. A diploma megszerzése után a Bolyai Intézetbe került, azóta is itt dolgozik, 1977-től egyetemi tanári beosztásban.

A hatvanas évek végén egy esztendeig a kanadai Manitoba Egyetemen volt „postdoctorate fellow". 1974 őszétől ugyancsak egy esztendeig a turkui egyetemen tevékenykedett vendegprofesszorként. 1978 végén 4 hónapig a Tamperei Műszaki Egyetem vendégprofesszoraként tevékenykedett. 1975 óta vezeti a Számítástudományi Tanszéket. Vezetője a Magyar Tudományos Akadémia Automataelméleti Tanszéki Kutatócsoportjának is.

Tudományos munkát elsősorban az automaták álgebrai elmélete területén végez. Eddig két, angolnyelvű, társszerzővel írt monográfiája jelent meg, önálló monográfiáját a Springer Verlag adta ki. 45 tudományos dolgozatot írt.

Tevékenységét 1974-ben a Munka Érdemrend ezüst fokozatával, 1983-ban pedig a Munka Érdemrend arany fokozatával ismerték el. 1980-ban Akadémiai Díjat kapott.

Venetianer Pál

Budapesten született 1935-ben. Fő kutatási területe a molekuláris biológia, ezen belül is a génműködés szabályozása és a génsebészet.

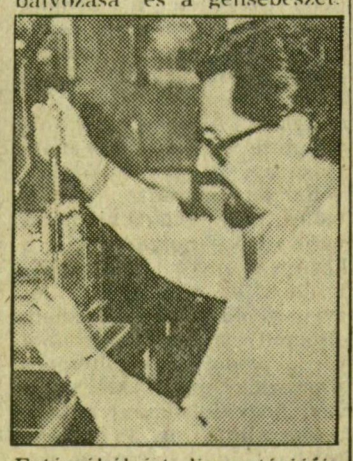

E témából írt disszertációjával 1975-ben szerezte meg a biológiai tudomány doktora fokozatot.

1969-ben kezdett el foglalkozni a génizolálás problémájával. Munkatársaival sikerült tisztítaniuk a bakteriális riboszómális RNS-t kódoló génszakaszt. Az úgynevezett RNS génekkel végzett alapkutatásaik egyenesen vezettek azoknak a nagy hatékonyságú kifejező vektoroknak a kifejlesztéséhez, amelyeket később a humán proinzulin kifejlesztésére alkalmaztak.

1983-ban munkatársaival génsebészeti módszerekkel előállított egy emberi inzubaktériumtörzset. Ezzel baktériumtörzet. Ezzel kapcsolatban két szabadalmi bejelentést tettek. A közelmúltban restrikciós endonukleáz és modifikációs metiláz enzimeket fedeztek fel, és meghatározták ezen enzimek génjeinek teljes szerkezetét. Kutatási eredményeiről 85 tudományos közleményben számolt be magyar és idegen nyelven.

Jelenleg a Magyar Tudományos Akadémia Szegedi Biológiai Központja Biokémiai Intézetének igazgatója, a JATE címzetes egyetemi tanára. Tevékenységének elismeréséül 1981-ben Akadémiai Díjban, 1985-ben Állami Díjban részesült

Rádiós zenei hét

Századunk zenéje

Kedd délutánra a hangversenyteremből intimebb környezetbe vonult be a rádió stábja: Makóról Házimuzsikát közvetítettek. *Meixner Mihály* vezette a változatos, színes műsort. Nemzetközi pódiumra kész produkciók is elhangzottak: mint *Szecsődi Ferenc* dolcét és virtuozitást váltogató hegedűjátéka, vagy *Iván Ildikó* bravúros Cosi-áriája. De mindenki helytállt, csak az éter csorbította kissé a hűséges hallgatót: a műsor vége zörejekbe, majd hallhatatlanságba fulladt, és így nem tudtuk végighallgatni *Polner Zoltán* költeményének szárnyas szép szavait. Eggyel több ok, hogy a készülő verseskötetet megvásároljuk.

A csütörtök este adatott a kamaramuzsikának. *Századunk zenéjének* kevésbé ismert tájain az első kalauzunk *Kerek Ferenc* volt, aki küldetéses hévvel nyúl olyan darabokhoz, melyek nem tartoznak a „kötelező irodalom" körébe, és melyeknek követése bizonyos szellemi erőfeszítést, egyben befogadói lazaságot is követel. *Karlheinz Stockhausen* darabja ilyen mű: a világ — látszólag össze nem függő — dolgai, hangokba szőve. A megvalósítás erényeit alig van alkalmunk másokéhoz hasonlítani, így arra a meggyőző erőre hivatkozhatom, melyet Kerek interpretációja sugall, és eszközeinek pazarló sokféleségére, csiszoltságára. *Messiaen* ismét reveláció, hangzásvilága tömöttebb, zengőbb, könnyebben sorolható az európai vonal egy adott helyére. Művészünket itt is elfogadtuk hiteles tolmácsnak, keze nyomán sokat megtudtunk egy rokonszenves alkotóról; egy borzongató éjszakai séta a Mester kedvelt világába, az elveszőfélben levő paradicsomba, a madarak közé is elvezetett. A megtervezett véletlenek, a kordába fogott önkény, a jócskán kibővített eszköztár érdekes hullámzással hat a befogadóra, aki *Sáry László* „Tájkép C-ben" című művét hallgatja a Szegedi Avantgard Quartett előadásában. (Tagjai: *Gárdián Gábor, Paragi Jenő, Szelezsán István, Maczelka Noémi.*) A szerző nekik írta a darabot, és a hallottak meggyőzhettek arról, hogy ez a zene valóban a sajátjuk. A fiatal zenetanárok együttese aztán *Gorecki* Harsonaversenyét játszotta Szelezsán István szólójával. Bizony zaklatott, ingerült, idegremegő énünknek tart tükröt ez a darab, s mikor a második tétel széles oktávdallama középrészben kiáltóvá és agresszívvé növekszik, a rákövetkező megnyugvás már szorongással, rossz sejtésekkel telített. Nyilván ez a szerző szándéka, és előadóinkban meggyőző tolmácsra talált. *Zigmund Krauze* a bennünk, körülöttünk élő zajokat, neszeket, a csend sugallatait bízta a sajátos eszközökkel dolgozó együttesre. Még furcsábbak az eszközök a *Serocki*-féle Swinging Musicban, ahol olyan effektusokat hallunk, hogy a hangszerek maguk sem álmodhatták, hogy ilyesmikre is képesek. Ez a „törvénytelen" és „eretnek" hangszerhasználat feszes lüktetés fonalán, és jó adag eleven humorral fűszerezve méltán vívta ki a hallgatók lelkes tetszését.

A szünet után *Igor Stravinsky* szükségből erényt kovácsoló darabját: A katona történetét hallottuk. Az 1918-as szűkös viszonyok késztették a mestert a takarékos apparátus alkalmazására, így aztán a hangkarakterek, vegyítések, összefüggések olyan erővel ragyognak fel, hogy a művet ez már önmagában is érdekessé teheti. Ehhez járul továbbá, hogy Stravinsky a századforduló ősziessége, ernyedtsége után és meghazudtolásaként, izgalmas ritmusvilága és markáns mondanivalója révén elhasználatlan energiákról ad hírt, és sokszor éppen a múlt idézése kapcsán. A Szegedi Szimfonikus Zenekar tagjaiból alakult kamaraegyüttesnek és vezetőjüknek, *Oberfrank Gézának* hálásak lehetünk egy remekmű megidézéséért. Nyilvánvaló, hogy egy 5—6 próbás szimfonikus koncert alkalmával a karmester feladata a zenei folyamatot ott és akkor a legjobb mederbe terelni. Egy ilyen „fogós" darabhoz több próba kell, az elhangzottakból ítélve Oberfrank akkor volt, kellett legyen a szerző hiteles, értő szócsöve. Persze az előadáson is az volt, de itt már megtehette, hogy takarékos, elegáns mozgással segítsen a bonyolult ritmikai útvesztőkön, karaktereket, tempókat jelezzen, és hagyja zenélni muzsikusait, akik éppen ezáltal győzték görcs nélkül a legveszélyesebb kanyarokat is. Pedig Stravinsky nem akármilyen feladatra készteti őket: az ő zenésze legyen ura hangszerének, tudjon ironikus, csúfondáros, őszinte, idézőjeles lenni, és a változó metrikai rend éppúgy legyen otthona, mint a felidézett stílusok távolabbi világa. Csak úgy eszébe jut az embernek: bizisten jó lenne, ha a befektetett munka úgy is gyümölcsözne, hogy a szerző szándékai szerint: *„A katona története elmondva, eljátszva és eltáncolva"* is megjelenhetne. Valahol. *Mondjuk Szegeden.*

Meszlényi László

*

A Csongrád megyei rádiós zenei hét mai és vasárnapi programja:

Egy szegedi zeneszerző arcképe. Vántus Istvánnal beszélget Boros Attila (3. műsor, 16 óra).

Népdalkörök pódiuma. A baksi művelődési házban tartandó hangversenyen közreműködik a baksi, a ceredi, a komorói, a mohora-magyarnándori, a pilisszentkereszti és a szebényi népdalkör (Petőfi, 17 óra 5 perc).

A Magyar Rádió és Televizió Énekkarának hangversenye a makói Korona Szállóban. Vezényel Sapszon Ferenc és Ligeti András, közreműködik a rádiózenekar kamaraegyüttese. A műsoron Kodály-, Szervánszky-, Kocsár-, Szeghy-, Petrovics-, Hajdú-, Bárdos-, Daróczi Bárdos-művek, valamint Vántus István Harangszó című műve (bemutató, szólót énekel Szökefalvi-Nagy Katalin). (3. műsor, 19 óra 35 perc.)

Dzsesszhangverseny a JATE aulájában. Közreműködik Uli Lenz, a Things együttes és a Jugoszláv—Magyar Jazz Workshop (Petőfi, 21 óra 30).

A Magyar Rádió és Televizió Szimfonikus Zenekarának és Énekkarának hangversenye a Szegedi Nemzeti Színházban. Vezényel George Robert Hanson, közreműködik Dénes Zsuzsanna, Szökefalvi-Nagy Katalin, Bokor Jutta, B. Nagy János és Sólyom Nagy Sándor. Karigazgató Sapszon Ferenc. Műsoron Haydn: Karmesterválasztás; Mozart: Requiem (vasárnap, 3. műsor, 11 óra 5 perc). (A koncertet a rádióközvetítés miatt pontosan kezdik!)

Kiosztották a Kazinczy-ösztöndíjakat

Kiosztották a Magyar Úttörők Szövetségének idei Kazinczy-ösztöndíjait. A pályázó úttörőközösségek — őrsök, rajok, anyanyelvi szakkörök, irodalmi színpadok, „Beszélni nehéz" körök és „Kincskereső" klubok — közül évről évre azok munkáját jutalmazzák ezzel az ösztöndíjjal, amelyek jelentősen hozzájárulnak az anyanyelvi kultúra ápolásához. Az idén *a szegedi Juhász Gyula Tanárképző Főiskola 1-es számú gyakorló általános iskolájának „Beszélni nehéz" köre,* a Zamárdi Általános Iskola könyvbarát szakköre, a keszthelyi Csány László úttörőcsapat nyelvész szakköre, a szentistváni Dózsa György úttörőcsapat „Beszélni nehéz" köre és nyelvi játék szakköre, valamint a miskolci Hámán Kató úttörőcsapat kisdobos nyelvművelő szakköre nyerte el a Kazinczy-ösztöndíjat.

Műsorajánlat

Albee: Nem félünk a farkastól című darabját adja elő a Mag Más Színház ma, szombaton este 7 órakor, a Bartók Béla Művelődési Központban.

Holnap, vasárnap délelőtt 11 órakor az egyetemi zenedélelőttön a Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Főiskola vegyes kara (vezényel Urbánné Varga Katalin és Losonczy Katalin), valamint a Szegedi Egyetemi Énekkar (vezényel Cser Miklós és Gyüdi Sándor) lép fel az egyetem Dugonics téri aulájában. Közreműködik Szonda Éva operaénekes és Seres József főiskolai hallgató (zongora).

Holnap, vasárnap este 7 órakor a Juhász Gyula Művelődési Központban táncházat rendeznek. Muzsikál a Kaláris és a Fabatka együttes.

Czimbalmos Endre festő kiállítását nyitja meg Pataj Miklós, a megyei tanács művelődési központjának munkatársa hétfőn, 11-én, délután negyed 3-kor, a Szegedi Konzervgyár klubjában. A kiállítás május 21-ig tekinthető meg, naponta 10 és 18 óra között.

A Collegium Artium évadzáró hangversenyét 11-én, hétfőn este 8-kor tartják a dómban. Kovács Endre orgonaművész ad koncertet, közreműködik a tanárképző főiskola I-es számú női kara, Mihálka György vezetésével.

A Caravaggio című angol filmet láthatják 11-én, hétfőn este fél 7-kor a Tisza Volán-klub tagjai a Dugonics moziban (Kossuth Lajos sugárút 52.).

Életvezetési tanácsadást tart Zomboriné Botás Mária hétfőn délután 5-kor a megyei tanács művelődési központjában (Közép fasor 1—3.).

A Dél-alföldi Magazin, a szegedi körzeti stúdió műsora kedden este 6 órakor jelentkezik a 2-es műsorban. A stúdió román nyelvű nemzetiségi műsora, az Ecranul Nostru szerdán este 7 óra 5 perckor látható a 2-es programban, ismétlése pedig szombaton délelőtt 10 óra 35 perckor, ugyancsak a 2-esen